

Bibliotheek
Proefstation
Naaldwijk

A
06
S
81

FSTATION VOOR DE GROENTEN- EN FRUITTEELT ONDER GLAS,

NAALDWIJK.

Verslag van de I.V.T.-groentenveredelingsdag op 16 Juni 1953 te Wageningen-
Bennekom.

door:

D.v.Staalduine

Naaldwijk, 1954.

220 2747

A
06
81

0610:076 (492.02) "1952.06.16"

* Alleen rek
Proefstation v.d.
Groenten en Fruitteelt o. glas
Naaldwijk

Proefstation voor de Groenten- en Fruitteelt onder glas te Naaldwijk.

VERSLAG VAN DE I.V.T. GROENTENVEREDELINGS-DAG OP 16 JUNI 1953 TE WAGENINGEN-
BENNEKOM.

Opening.

De voorzitter van het I.V.T. deelde mede, dat dit jaar in September ook nog een veredelingsdag voor fruitgewassen komt.

Uit zijn openingswoord citeren wij, dat de tuin van het I.V.T. met 3 ha is uitgebreid. In Elst werden 2 isolatiekassen gebouwd voor het virusonderzoek bij aardbeien.

In navolging van Amerika had men in 1952 gezocht naar manlijke steriele planten bij uien. Men had er 26 gevonden en over kunnen houden voor verder kruisingswerk.

Bij kropsla wordt gewerkt aan randresistentie, kortedagrassen en mozaiekonderzoek.

Bij bloemkool kunnen door zelfbestuiving en kruisingen met broccoli nog goede uitkomsten verwacht worden.

Rede van dr O. Banga over: Veredeling in de praktijk.

Spreeker legde de nadruk op hercombinaties van eigenschappen. Men wil hierdoor bereiken:

1. Ziekteresistentie,
  2. Betere bewaar- en conserveereigenschappen,
  3. Aanpassing aan de klimaatzone enz. door gebruik te maken van klimaatkassen.
- De export van tuinbouwzaden bedraagt F. 14.000.000. Dit bedrag kan nog verhoogd worden.

De veredelingsstechniek kan op 't ogenblik in 3 fasen onderscheiden worden:

1. Het selectie rijpmaken uit populaties.
2. De inteelt.
3. Het kweken van heterosisrassen.

Bij het kruisen van ingeteelde lijnen is het gewenst van zeer verschillend materiaal uit te gaan. Gewenst is b.v., dat er 10 verschillende eigenschappen voorkomen.

Bij de f 2 is er sprake van uitsplitsen. Deze is nog niet klaar voor selectie. Aanvankelijk moet men de ongewenste recessieve planten verwijderen (neg. massaselectie) in de latere generaties positieve massaselecties toepassen.

Door de methode van de herhaalde terugkruisingen kan men bepaalde gewenste eigenschappen weer in de rassen inkruisen. Hierbij heeft men te maken met dominante en recessieve factoren. Het gemak van de methode is hierbij een voordeel.

Bij massaselectie krijgt men geen verzwakking. Dit geeft dus een barrière. Spreker gaf tenslotte als résumé:

1. Scherpe inteelt van 4-8 stammen.
2. Proefkruisingen om de gewenste combinaties te leren kennen.
3. Op commerciële schaal.

Rede van ir Sneepe: Perspectieven van recent veredelingswerk bij blad- en koolgewassen.

Zelfbevruchting bij kruisbestuivers. Bij bloemkool is zelfbevruchting heel goed mogelijk. Door zelfbestuiving kan de inteelt gemakkelijker worden ingeleid. Bij bloemkool werd door inteelt geen inteeltverzwakking waargenomen. Wel was er een uitsplitsen in diverse typen. Bij spruitkool was ook zelfbevruchting toegepast, zonder dat inteeltverzwakking optrad. Bij zelfbestuiving bij Roodnerf waren diverse "rare" lijnen uitgesplitst. De vorstresistentie en de kwaliteit van de spruiten van zelfbevruchte planten viel niet mee. Bij de zelfbestuiving maakt men gebruik van isolatiekooien en hommels. De opzet is na zelfbevruchting weer kruisingen te gaan maken. Bij de zelfbevruchting van bieten speelt de temperatuur een grote rol.

Knopbestuiving geeft een veel groter succes.

2 à 3 dagen voor de bloei bereikte men bij zelfbestuiving een percentage van 40 %, 1 dag vóór de bloei was dit slechts 7 %, bij 2-4 dagen oude bloemen waren de percentages weer in stijgende lijn n.l. resp. 10 en 25 %.

Bij andijvie werd tot in de 3e generatie geen inteeltverzwakking waargenomen. De zelfbestuiving wordt weer geregeld d.m.v. hommels. Men bereikte 60 à 70 % d.m.v. zelfbestuiving. Bij witlof werden dezelfde resultaten bereikt.

Slechte kropvorm bleek erfelijk te zijn evenals goede kropvorm.

Bij spinazie werd zelfs bij de 8e inteeltgeneratie geen inteeltverzwakking waargenomen. Bij asperges was bij de F 4 geen inteeltverzwakking.

Men bezit van de asperges reeds een groot aantal manlijke planten, die nog iets zelfbevruchtend zijn.

Door zelfbevruchting te gaan toepassen wordt de vegetatieve vermeerdering overbodig.

Bij sla zoekt men naar valse meeldauwresistentie. Bij een serie planten van een bepaalde kruising bleek, dat op de opengrond geen Bremia optrad, bij een latere glasteelt echter wel. In Nederland zijn er reeds 4 physio's van Bremia bekend, in de U.S.A reeds 5.

De momaiekziekte bij Attractie is een groot bezwaar voor de zomerteelt. De aantasting is soms zeer verschillend. Men vindt soms 35 % ziekeplanten. De ziekte gaat met het zaad over. Waardplanten voor deze virusziekte zijn kruiskruid en wilde sla. In Azië is een soort sla gevonden die resistent is. Deze staat echter nog zeer ver van onze cultuurrassen af.

Wolfresistente spinazie komt binnenkort in de handel. Rijk Zwaan heeft ook hierin gewerkt (v.S.).

Knolvoetresistente kool is uit de U.S.A. meegebracht. Het materiaal is niet homogeen, evenals ontvangen materiaal uit Duitsland. Aangezien knolvoetverband houdt met 3 recessieve factoren is de verwachting, dat in de toekomst knolvoetresistent materiaal beschikbaar zal komen.

N.m. excursie op het I.V.T.-terrein.

Van sla had men 361 nummers staan op de opengrond. Alle typen, van vroeg tot zeer laat, waren vertegenwoordigd. De Amerikaanse ijsslarassen waren ook aanwezig. Deze waren nu ongeveer oogstbaar (er was 5 Februari gezaaid en van 20 t/m 22 April geplant). De zeer vroege en vroege rassen en selecties waren vanwege het doorschieten niet meer te beoordelen.

Alhoewel alles in een vlug tempo moest gebeuren, vielen mij bij deze teelt de volgende nummers op: 68. no 11-44; 86 en 88. resp. Prima Vera en no 390. Beide nummers waren groot en laat doorschietend; no 117. Reuzen Meikoningin. 145 t/m 147. Blonde de Chatelet, randvrij, geen anthocyaan. 156 All Seasons; 190 Koningskrop; 244 en 249 resp. Blonde van Laeken en Bautzener Dauer, beide hadden een goede krop en kleur, terwijl de resistentie tegen rand vrij goed was; 267 Dybon jardinier, grote omvang, matig kroppend, niet zo'n mooie kleur. (Ook op de tuin van de N.A.K.G. was dit een opvallend type, de Kleine had er belangstelling voor). Bij de Amerikaanse ijssla vielen op 315 Holborn (goede omvang), 325 A1 en 328 Summer Standwell; 330 Progress was belangrijk groener dan Holborn.

Bij de kruidenteelt gaf ir Elzenga een toelichting. Men neemt cultuurproeven bij Angelica, Belladonna, Pepermunt en enige andere gewassen. Door middel van coöperaties tracht men de teelt, verwerking en afzet op een hoger plan te brengen.

Vruchtvuurresistentie bij komkommers kan waarschijnlijk verwezenlijkt worden. Bij de F1's van een kruising tussen Eminent en High Moore waren de vruchten resistent. Deze waren echter gedoornd en hadden nog niet de juiste vorm (n.l. te dik). Bij de F2 was + 50 % ziek. De andere komkommers hadden een goede vorm en waren niet (gedeeltelijk) niet gedoornd. De vorm en kleur was goed. Het

vruchtvlees was m.i. nog te hard.

Met bijen, hommels en vliegen kan men door bepaalde methoden de zelfbestuiving bij kruisbestuivende gewassen bevorderen (bij bieten gaat dit echter niet). Voor de bijen en vliegen waren speciale werkmethoden uitgewerkt om de bestuiving in kleine isolatieruimten te verwezenlijken.

Klimaatkassen kunnen worden gebruikt om de invloeden van temperatuur, vochtigheid, daglengte en belichting na te gaan. De mogelijkheden van het I.V.T. zijn hierdoor belangrijk vergroot.

Rede van dr G. de Bakker: Betaalde opdrachten van de praktijk aan het Instituut.

De rede werd voorgelezen door de voorzitter i.v.m. afwezigheid van dr de Bakker.

De voorzitter deelde mede, dat "het geen bezonken oordeel van dr de Bakker was, doch een voorlopige beschouwing".

Uit de rede en de discussie kwamen de volgende punten naar voren. Het I.V.T. is door het Rijk toegerust en ontvangt subsidie. Een verdere uitbreiding met overheidsgeld is niet verantwoord. Het I.V.T. moet bij haar werk een keuze doen welke problemen het eerst opgelost moeten worden. De zaadhandel verlangt echter meer i.v.m.

1. concurrentie,
2. specialisatie.

De belangen liggen dus verschillend. Voorgesteld wordt, dat b.v. (een) zaadhandel dus (een) opdracht(en) aan het I.V.T. geeft en hiervoor betaalt. Nadat de opdracht is uitgevoerd, krijgt de opdrachtgever enige jaren de gelegenheid om uitsluitend over het "nieuwe" product de beschikking te hebben, daarna wordt het geheim openbaar gemaakt.

De volgende mogelijkheden kunnen zich hierbij voordoen;

1. Een bepaalde firma geeft een opdracht,
2. Enige bedrijven geven een gelijk gerichte opdracht,
3. Collectieve opdracht door een bepaalde vereniging,
4. Na het winnen van een bepaald "beter" ras kunnen de kwekers, die voor een bepaald project geld gestort hebben, het ras in licentie natelen van één of enkele handelaren, die het project gefinancierd hebben.

Een moeilijkheid is, dat succes niet vooruit te voorspellen is. Na 1 jaar zou een prognose moeten worden gegeven.

Indien het een algemeen belang is, b.v. virusresistentie bij bonen of indien er reeds door het I.V.T. aan een bepaald project gewerkt wordt, kan hiervoor geen opdracht worden aanvaard.

Uit de bespreking bleek, dat de gehele zaadhandel tegen de voorgestelde methode was. De onderstaande punten kwamen naar voren:

1. Het vertrouwen wordt bedreigd als er geheimen komen.
2. Personeel en outillage worden belast met andere projecten.
3. De problemen moeten gerangschikt worden en al naar haar belangrijkheid worden afgewerkt.
4. De stimulerende werking van het I.V.T. zal verloren gaan.
5. De ontwikkeling staat pas in de kinderschoenen, deze moet verder gaan.
6. Nu profiteert ieder. Voor het I.V.T. is ieder gelijk.
7. Het I.V.T. zal geen hulp en steun meer kunnen geven, omdat ze zelf met bepaalde projecten bezig is.
8. De gehele bevolking is met een beter product gebaat. Het behoeft dus niet alleen door de zaadhandel gefinancierd te worden.
9. Een tussenweg zou mogelijk zijn zoals met het bonenras Servus, dat door het I.V.T. tegen een bepaald bedrag aan de handel ter beschikking werd gesteld
10. Een product is niet gauw "klaar" i.v.m. klimaat en dergelijke.
11. Laat het I.V.T. het grondlegend werk verrichten en geef dan aan de zaadhandel het product om dit verder af te werken.
12. Werk als het I.T.T., dus zeg hoe er gewerkt moet worden om iets te bereiken.
13. De onderlinge samenwerking zal verminderen.

Het bestuur had bij monde van de heer J. v.d. Berg zijn tegen laten horen, terwijl Rijk Zwaan en enige anderen van gelijke gedachte waren. Dr Banga was zelf ook tegen individuele opdrachten aan het I.V.T., omdat het vertrouwen dan gaat verminderen. Collectieve opdrachten zouden zijn inziens wel kunnen worden ingediend. Bij de veredeling zou men steeds het werk afmaken, dus steeds tot goede eindproducten trachten te geraken.

D. v. Staalduine.

3-7-'53

C.M.